

ТӨРЭЭН ЧУРТТУҢ БҮЗҮРЕЛДИГ КАМГАЛАКЧЫЗЫ

**РЕВОЛЮСЧУ,
ДАЙЫНЧЫ,
КУШ — АЖЫЛЧЫ
АЛДАР**

Чалгыгларга дадыккан

Төрөн чурттуу камгалакчысы... Дайынчы кара сагыштыг чымзынигиштерин шак, минута бурузунда ойтур ша-вар, бодуну чоңуну аас-е-жизин камгалаар — оон бедик хүлээлге, оон хүндүт даалга чок, Бистия Коммунист партиясы болгон Совет күрүне Ада-чурттуу камгалагында туруп турар офицерлер, солдаттар, матростарын дайынчы черектерин бедик-биле үнөш турар.

Сергек Дажинмай Эраин ор-тумак школазын дооскаш, ше-риг албанын эрттирери-биле халкан. Ол бодуну ыдыктыг хүлээлгезин Оожум океанын далай шеринге үш чыл эрттиреш, бо хүнерде чаа хал-жып чедип келген.

Коммунист, дээл классын специалист, 2-ги чергеня старшинасы Сергек Дажинмай-ның далай шеринин албаны канчаар эрттиргенин дуга-йыш корабль командиринин

ЧУРУКТА: С. Дажинмай.

Амдыралчы узун оруун, ажил-чорудулгазын Коммунист партиянын, бистия социалист Төрөн чурттуу херээ дээш төлөпиг баралга-лаш чоруур, партиянын да-майынарынын хоочуну, курлаавыра аналгыны, ге-нерал-майор Василий Геор-гиевич Шлагин биле бир ужу-рашкан мен. Оон бээр беш чыл эрте берип-тир. Бо чыл-ды апрельде оок-биле база катан ужураштын. Эрткен үе хоочуну бажынны дүгүн улам менгүшөлдүрүпкөн, ариш-шырайында сыгыларын немеккен болду. Ынчалза-даа мурункуу дег, чутактары, чик адыккы мен магадат-ты. Бо чылды май 9-та, Тин-делге хүндү, ол 85 харлаан. Сетклинин билгенге мында дедир: «Мен амдыралчы оруун — үежилерим бүгү совет кижилерин-биле демей. Бир эвес мен кандыг-бир төлөпиг чорукту кылган бол-думза, оон чылдагыны бүгү-ле чүлдөргө меня ээрткен байдал-дыр. Онда ачы-хавыла менде чо».

Дайынчы оруун төртүтүгөн сууру Аликсис чогуула Ново-гориенден эгелээ. 1918 чыл-ды күзүндө улуг аккызы Степан биле большевиктерин чажит организационга кир-рия, партиян отрядынын жет-күчүнери болганын. А. Д. Крауленко биле П. Е. Шетин-киннин удуртканы Сибиринин

ССРЭ-нин Шериг-Далай Флodu Совет Чепсектиг Күш-теринин составтыг кезээ бол-бушаан, социалист Төрөн чурттуу далай кызыгаарын идегелдиг камгалап турар. Күрүне ужурудузгалыг улуг сорулганы ол бодунун бүгү төөгүзүндө алдарлыг-биле күүседип келген.

Совет эрге-чагырганы долу-зу-биле чаалаз алырынны демиселинге, делегей реакция-зынны чепсектиг халдашык-тыннан болгон иштиги контр-революциядан Советтерини анык Республиказын камга-лаарыгга революсту далай-жылар өскөрлүш чок кириш-кен.

Бистия чурттуу, деп-шигелгил бүгү кижиг төрөлгө-тенин калбаа-биле демдег-леп эрттирер деп турары Тинделгенин 40 чылын совет Шериг-Далай Флodu күш-ажылы чедипкинеринг уткуп турар. Эндур улуг ол Тинделгеге ШДФ-нин улуг улуг. Дайынчы баштайгы хүнеринден эгелээш оон

Адмирал Григорий БОНДАРЕНКО, ССРЭ-нің ШДФ-нің кол командиринин

оон-даа өске чурттарын дол-гандыр шериг базаларынын четкенин калбартып, агрессив блоктарын тургускан.

Атлантика, Оожум, Индий океанынын, Чер ортуу далай-нын сугарын олар сут алаанын атомут кемелеринин, АКШ-тык болгон оон-даа өске империалист күрүселерин далайга аэродром кыл-дыр ажылаар шериг ко-рубазар бөлүгүн күжүн шөңсөр район кылдыр хуу-дурган. Оон анында оларда «инти ажылаалды күштерин деп адаан самолёттар ап чо-руур каттыжышкынын тургускулан, оларын докта-мал дайынчы байдалга туу-п, сайырадып турар.

АКШ бодунун шериг-далай күжүн итүлдүр болгон кы-жанынын, эжелелдиг болгон кууданынын чепсез кылдыр уругулу ыңзар ажылап келген. Империалистерин агрессив чүткүлүн утла-

командиринин чүткө социалист күрүселерге эвес, а оон-даа өске чурттарже сөмөп турары ылаан. АКШ-тын болгон НАТО чурттарынын калбак масштабыг шериг белеткелди Чер кырыга тайбыга уду-рышкыны күчөндүргө болгон кыжаныг-дыр.

Шериг-Далай Флoduнун со-рулгазы — бистия чурттуу-де далай халдашыктын бол-дурбаз. Чогуу-на ыңчангаш бистия флoduнун корабль-дери Төрөн чурттуу күрүне эрге-ажылыга дүшүрт док-таамал эжиндиришкенде турар.

Ленинни партияга башта-кан совет улус чогадыкчы күш-ажылы-биле дайын соо-ла чылдарда Делегей океаны-нын кайы-даа девискээрине сорулгаларын күүседип шы-лаар чаа онагай шынарыг ШДФ-ни тургускан. Амгы үе-ни болбазырагаш шериг-далай техникамы идегелдиг

СЭП ТК-ның Чингиз секре-тары, ССРЭ-нің Дээл Совет-ляны Президиумунун Дирек-ты К. У. Черненко тола ми-чаар илереткен: «Шериг тала-зы-биле тергилдегил күштүг турары биске негеттинмес, бистер боттарымын тура-соруу-усту өскөлөргө албада-рын бодайын турар бис. Ын-чангаш бичи-даа чыга-ныншкын кымга-даа турбазы. Дайынчырак авантюрист-терин тешек бажын соодуп, оо-жуктуруптарынга четир чеп-сек биске турауу дээш, бис-тин чурттуу-устун камгалаары күжүнү бажылаар дээш моон сонгаар-даа сазгы са-лыр бис. Ол дээрге тайынны камгалаарынын боттут мага-далыг-дыр».

Ол магдалаларын бирээ-ни — Төрөн чурттуу далай кызыгаарын идегелдиг камга-лаарыга кезээс белем Совет Шериг-Далай Флodu.

ООЖУМ ОКЕАНЫҢ КЫЗЫЛ ТУКТУГ ФЛОДУ

ХООЧУННАР-БИЛЕ УЖУРАЖЫЫШКЫН

Кубанын аныктары бо хүнерде Шериг-Далай Фло-дуу улуг-биле соңуурган, оон алдаржыткан эрес-маа-дырлыг чоруктарын бузууг өдөр-биле, төөгүге чырыт-кылыг арынарын арттырган тинделгил тулушукун-нарын киржикчилери-биле ужуражылгаларын органи-застан эрттирген. ДОСААФ-тын дыка хой коллектив-теринге Шериг-Далай Флoduун дайынчы оруунун, Ада-чурт-тун Улуг дайынның чылда-рында фашистер-биле дем-сеге совет далайжыларын

Чаңгыс чер чурттууларыбыс

СОДАТТЫҢ БЕЛЭЭ

Кызылдын Салыг министр-ствозуну АТБ-инге ажы-лап турган Сергей Чухомин аттанып тургаш, шериг ал-банын тергил эки күүсөт-кеш чедип кээрин калы ажы-лап турган эш-өөрүгө, ада-несинге алаан.

Спортка хандыкшылдыг анык кижиге солдат корум-журум ындагы берге эвес болгон. Эртенги сула шим-чөшкенин, арыг агаарга доктаамал кросс, чыскаал сургуулу Сергейнин сеткени-ге хары-даа халчок таарыш-кан. Чажыры канчаар, спорт-биле «айыралы кошкан» оолдар бо бүгү чаңгыш ча-лап, пил-ла тургалаар. «Ше-риг албанын эрттирерге чүгө-«тергил» демекче эрти-ри» деп, боду танкисч чо-раан, амгы үеде «Каз-Хем» хөмүр-деш развезинин чола-чызы Виталий Александров-

Корабльдин дайынчы белем чо-руун быжылаар, политиктиг бол-гаш дайынчы белеткелге хууда үле-гер-чигеэн көргүзөр, эш хууну на-йралын сайырадыр — «Варяг» деп гвардейи ракета крейсери-нин комсомол комитетинин анык да-лайжыларынын мурнунда сорулга ындыг.

ЧУРУКТА: комсомол организа-цияларынын секретарынын Москвага болгон Бүгү армейжи ху-ралынын киржикчизи, «Варяг» крейсери-нин комсомол комитетинин секретары, гвардейи лейтенант Сергей Смоляников корабльдин комсомол активи-биле күчөлдөп тур.

С. КОЗЛОВТУН фотозу. СЭТА-ның фотохрониказы.

ООЖУМ ОКЕАНЫН КЫЗЫЛ ТУК-ТУГ ФЛОДУ. Далайжылар — оожум-оке-анынчар Төрөн чуртунун аймыл чок чо-руу дээш кайы хире харыскалганын ха-лым меледер билип, калыг-даа таварылга-ла доктаамал дайынчы белем турары дээш кезээ буруун чүткүлдүг эрттир турар.

Ракета салып удулганын болгон дайынчы боолаларын, күженишкенин ужулушканынын болгон океан талыг-рыне похоттарын, дайынчы өөредилгелерин чорудууна иделгил база күш-дямыр кижизилдигине дадыгыш-жыккан, флоту амдыралдын бүгү-ле бергерини шымдаш артып шыдаар бузууг мастерлер төртүтүп үер.

Оожум океанын флoduнун хуу составы Ада-чурттуу Улуг дайынны совет улу-стун Тинделгенин 40 чыл оон төлөпиг

укуур дээш бо хүнерде белеткел ажы-лай улам шыгыраткан. Далайжылар Төрөн чуртунун хамаарышпас чоруу дээш, тайын, аас-кежиге амырал дээш, амы-тынны харам чокка туржуп чораан хоочунарын дайынчы чачыларын алдары-биле уламчылап тургалаар.

Уш Алар орденин эдлекчизин фрон-туу адазын алдарыг оруун гвардия-нын улуг матрозу Василий Добровольский (чурукта) уламчылаан. Анаа, ССРЭ-нин Шериг-Далай Флoduнун тергилдегил, раз-номеристтерин тергил сабырынын ко-мандири В. Добровольскийи ракетчи «Ва-ряг» крейсери-нин гвардейи тутун кө-дүрөр хүндүтүг эргени берген.

СЭТА-ның фотохрониказы.

ВЕРХНИЙ ХӨЛГЕ

Балинградчылар Шериг-Далай Флoduнун неделагына эки белеткен. ДОСААФ-тын област, хоорай, район комитеттеринин ажилдакчылары комсомол, профивелит орга-низацилары-биле калы ол хүнерде эрттирзе чогуур масса-политиктиг ажилда-рын планын хандыр болап тургаш кылган.

ССРЭ-нин Шериг-Далай Флoduнун хүнү калнинград-чыларга — онагай байыр-дал. Далай — оларын хүн-дүзүг кожамы. Ийн дакыр Кызыл тукут Балтий флodu

СОЦИАЛИЗМ ЧУРТТАРЫНДА

СОФИЯ. Болгариянын Коммунисттик партиясынын ТК-ынын Чингиз секретары, Болгария Улуу Республикасынын Күрөчө-Чөлөк секретары Даргаз Тодор Живков Ливания Коммунисттик партиясынын ТК-ынын Чингиз секретары Жерж Хауи-биле учурашкан.

Делегей байдалынын болгаш делегейин коммунисттик база ажалын шимчээшкенин эң чугула чамалык айтыргаларын ужурашканын үзүндө чугаалажы көргөн. АКШ-тың бөлүктөрүнүн агрессия ула-ышкынын ийн партияларынын шүтүчүлүгүн шынгуу буруу шапкан. АКШ-тын администрациясынын болгаш НАТО тал-лазы-биле оюн элчилеринин агрессия политикасы делегей байдалынын амыг үлө келер-ге чыгыштын шимчээшкенин чедирген.

Чоокку Чөөн чүктө байдал-ды ужурашканын кыжжичиери база чугаалажы көргөн болгаш Израильдин сионист бөлүктөрүнүн болгаш оларын «стратегия элчилери» — АКШ-тын дайызыр, электи, тергилекти поли-тикасын шынгуу буруу шап-кан. Ливаниян диктаторундан израиль шериглери доп-до-раан үндүрүр дугайында не-гелде илгерилеткен.

ПРАГА. Экономиктик Дуза-лажыла Чөлөк-Чөлөк шүт-мү-биле бугуруткын специа-листулар болгаш кооперастар дугайында делегейин барык үчүн дугурулгаларын ботта-дырарыла. Чехословакиянын металлургиянын болгаш аар-машына туудууну хй бугу-рулгаларын кыжжичиери турар деп, ЧТК телеграф агентствосу динаткан.

Ат салдыгын делегей дугу-рулгаларына дугурулгаларын Чөлөк-Чөлөк амыг үлө прокат де-риг-херекселерин 38 ке-лер-де бугуруткын специа-листулар болгаш турар. Ам-гы беш чамалык төмүзүгө че-дир чүгө Совет Эвдленине бе-зиин 100 муң тоина мын-дыг де-риг-херекселерин чорудары көрдүгүн.

УЛАН-БАТОР. Моолдун Араттын революстук намын-III селдизинин 60 чылгына болгаш япон милитаристтерин Халхин-Голга чыла шап-кында бээр 45 чылгына ту-раскааткан мотоэстафета МАР-да эгелзген. Ажылчылар, студенттер, көзүнүн хй ажыл-ишчилери мында кыжжичиери турар. Олар хй муң кило-метр нарын оруктары эртер болгаш дайымыч база резо-люстук чапчыларын тура-скаалыг чөлөрүнө баар.

Эстафетанын кыжжичилери хоорайлары болгаш көдзэ-ниң ажыл-ишчилерине лекция-ларын номчуур, плеткелерин кымыр, моол улустун, оон аныктарынын эртер алаар-дыг ортунун, амыг үлө улуг чедилешкенин дугайында чоңа чугаалап бээрлер.

(СЭТА).

Каз-Хем райондун, ажил-ишчилери Сарыг-Сел Күлтура бажынынын «Романтиктер» агиткультбригадасын эки би-лирлер. Ук агитбригада 1970 чылда-ла тургустууга. Бо эртеркени шимчээшкени «Ро-мантиктер» эвзеш эвес ажал-ды чорудуу, бодуңу көркү-чүлөрүнүн хуңдукелни чаа-лап ал келген.

Совет Тыванын 40 чыл оюн төмөнтү күш-ажыл-биле ук-кур сорулганы салбышан, ажал-ишчилерин ортузунга интернационалды, патриотук кыжжичилерин пропаганда-зын каалбарган. Чоңуң кул-туралук хандырылганын тал-лазы-биле районун култура бажынынын «Романтиктер» агиткультбригадасы тодарай ажалдарын чорудуу турар.

«Чангыс элтин өгүлде» деп программалык агиткөрү-гүтүк белекчеш, чылгезиле «Романтиктер» Каз-Хем ба-жынын Сизим, Эржей, Ужес суурларын чурттакчыла-рына аалдап четкенер. Ук суурун чурттакчылар олар чүгө солун программалык концерт-биле эвес, а өс-кө-дээ ажал-дуза чедирери-

МИНИСТРИН КЫЙГЫРЫ

АДДИС-АБЕБА. (СЭТА). Африкада муруу чүгүндө улустарын национал-хостала-дыг шимчээшкенинче поли-тиктик, дипломаттык, материал-дыг дегемсештирешкенинче делегейин депшягелгит бү-гү улустарын, оларын чазак-тарын Эфиопиянын даштыкы херектер министр Гашу Воля-де кыйгырган. Муруу-Афри-ка Республикасын рассия эр-ге-чагыргалары «тайыныче чү-гү-күдүн» дугайында хоозун чулуруушкунарын кылып, Африкада хамарышпас кү-рунелерине болгаш улуста-рынга уаур дайызыр үлө-деш-терин үргүлчүлөп турар деп.

ШЫҢГЫ ШҮГҮМЧҮЛЭЭН

ДЕЛИ. (СЭТА). Индиянын иштин херектер министр П. В. Нарасимха Рао парла-ментте чүгө чугаалап болгаш чурттуу иштин херектерине даштыкы чынык холгаарлашкынын шынгуу шүгүмчүлээн. Пенджаб штатка өлүрүкчү дээрбечилерге уаур армиянын ап чоруткан хем-чиринин үзүндө даштыкы чурттага бугурун хй боо-төпсөкти болгаш ок-чөмөкти хамарышан ол динаткан. Олүрткел дээрбечилерин ара-зын даштыкы чамалык чурт-тарын хамаатчылар база бар болган.

Пенджаб штатка болгаш чурттуу өскө-дээ райондарына өлүрүкчү, үргөлдөкчү үлө-деш-терге хамалыктын мурунда АКШ-тын төп разведка эр-геленин дорт киришкенин ий-дий парламенттин депутат-тары база демдэгелзген.

ВАШИНГТОННУ АЙТЫШКЫНЫ БИЛЕ

САН-ХОСЕ. (СЭТА). АКШ-ка саттыгын чалча Дуарте 1980 чылда Сальвадорун ше-риг-хэмааты хунтазынын дар-газына кирген үелде бээр ол чурттуу 40 муң ажыг тайбыл чурттакчыларын өлүргөн, 500 ажыг кыжжичи туудуу чорудуу-ла. Бо санпарын Сальвадорун политика талазы-биле хоруг-датырганнарын болгаш ис-чок чиккен кыжжичилер несе-рин чараан.

Сальвадорун чалча чагы-рыкчылары чүгө америк дуза-ламчынын болгаш бүгү таза-лыг дегемсештирешкенинче эр-ге-чагыргада мыртынын туу-рар. Сальвадорун тайбыл чурттакчыларына уаур өлү-рүкчү ханын үлө-деш-тер АКШ-тын президентинин ал-бан-дужалыгына Рейган кирген сөөлүдө улам күштөлгөн.

ДАНИЯНЫН ТУРУЖУ

КОПЕНГАГЕН. (СЭТА). Ядролук чепсекти канчаар кө-рүп турары мыкшаш, шак мы-дыг турушту химиктик чепсе-ке хамаарыштыр Дания элеп турар деп, Даниянын кама-дал министр Х. Энгельс ме-дэгелзген. Химиктик чепсекти боду-рун деискээрине тургузарын Дания бодурубас деп, министр чурттуу парламентинге чу-гаалаан.

Францияда «Крезо-Луар» компаниянын аар машина туудууну эл улуг заводунун оюн муң ажылчыларын чоокку үе-де ажалдан үндүрүр кыжжичилерин диге-лип келген. Бугурулганы кызыр дугайы-нда бугурулгелер элери хепертен чараан. Ажылчы чоңнарын Бүгү-нүктө конфе-

дерециянын кыйгырын бугуар «Крезо-Луар» ажылчылары уураалашкыны-нын чыскаалын кылган.

ЧУРУКТА: фирманын бугурулгелеринин эжинде чыгган ажылчылар.

СЭТА-нын фотохрониказы.

«РОМАНТИКТЕР» ОРУКТА

аалдап кеиригиче чаап тур-ган. ССРЭ-нин Дээди Советинге сонгулаар бугурулгелер агит-бригада элзеш ажалдарын кы-лып чоруткан. Суг-баран фермаларына болгаш мыдчы турлааларга агиткультбри-гадамын чурукузунун, би-блотекаларын база методисте-ринин дузасы-биле кылы-бу-лушарын дээрн. ССРЭ-нин составында Тыванын эки ту-ра-биле киргенден бээр 40 чылгына тура-скааткан стен-дидер болгаш өскө-дээ көсүк агитация дериттинген. Оон аягыда агиткультбригада ке-жигуниери көдээ клубтарын болгаш көдээ култура ба-жынынын сонгулаа агит-пункттарын дерин-кааста-ларын арга-суменин берип, чо-гуур дузаны көргүскөн. Агит-бригада сонгулаа байырла-лында «Оларга чоң бугурул-гелер программаны белекчеш. Март 4-түн хуңдө оларын концерттин Мерген, Кундусту,

Бо роза чектерин «Париж-тин күзели» деп алаан. Парижте Чектер пармгына чоокта чаа болган делегей кон-куруунга ук чектерин дел-геп көргүскөн.

Кейстон — СЭТА-нын фото-зу.

ЧАА ЧАЗАК

КАНБЕРРА. (СЭТА). Чаа Зеландиянын лейбористтик ча-заа дайыргар хүлээп алган. Чурттуу лейбористтик партия-зынын уаургукузу Д. Лонги Чаа Зеландиянын премьер-министрин болган. Камгалал ми-нистринин албан-дужалын Ф. Оффлин алган. Чоокта болган парламент сонгулааларына лейбористтик партия моон муру-нула чурттуу эр-ге-чагырга-зынга турган национал пар-тияга шынгуу аштырышкыны таварыштырган болгаш чазакты тургузар эргени чедип алган.

Чаа Зеландиянын эр-ге-ча-гыргазында лейбористтик пар-тиянын киргенине таарымыс чоруун АКШ-тын Рейган ба-ш-таан администрацияны ажы-мыч чарлап турар. Чаа Зеландиянын ортээлдеринге атомдук чепсекти америк шериг кора-блдеринин келирин соксады-ларын сонгулаа мурунун про-граммасына лейбористтик пар-тиянын төлөөлөкчилери ча-лаан турган.

Б. В. Асафьевтин төртүтүнгөн хүнүндө

бээр 100 чыл болганына

ШЫЛГАРАҢГАЙ МУЗЫКАНТ - БОДАЛЧЫ

ССРЭ-нин улустун эртин, Күрүне шапналарын лау-реаты, академик Борис Вла-димирович Асафьевтин ады (ол июль 29-та төртүтүнгөн) ден бээр чүс чыл болуп ту-рар) хөйге билдигир. Ол му-зыка критика, төөгүчү болгаш музыка теориятын, ол мыкшаш кончук хй балеттерин, опера-ларын, симфония база камера чогаалдарын тургускан компо-зитор. Бүгү-ле чаа чүүлдер дээш демиселе орус класси-канын чачылдары дээш тур-жуп чоран кайгамчык пед-агогтарын бирээни база ол бо-луп турар.

1904 чыл. Петербург чурт-тук шоолук шыдал чок дүжү-меттин оглу Борис Асафьев Петербург университетинин студентин апарган. «20 харым студент, бөдүүн, бичил, агылдыр шайрайт, пөрүксүмүр, ыңчалда-ла са-дым-чаштын» деп оон ду-гайында суралгыт орус му-зыка критик Владимир Вайль-евич Стасов ол чылдарда би-жээн. «Ховар дээн эки, ула-нын кыжжичилерин бирээш» деп 1915 чылда композитор Н. Я. Мясковский чугаалаан. «Эн-тергин теоретик» болгаш «айтамчык бодалчы» деп А. В. Луначарский айткан. «Улуг музыкант» деп 30 чылдар үе-зинде композитор С. С. Про-кофьев демдэгелзген.

1914 чылда Асафьев Игорь Глебов деп литература окс-донинин апарган. Улуг Ос-тирбө тиззеш соонда, ол бугурулгелер, композитор болуп берген.

Революция соонда баштай-гы чылдарда-ла Асафьев чаа, совет музыка културасынын тытпын сайыраарына кай-гамчык, улуг үлү-хууун кырген. Оон инициатива-зын биле А. Н. Серовтун, П. И. Чайковскийн болгаш даш-тыкы композиторларын шиле-рин, балеттерин тургузуу турган. Э. Григгин чогаала-рына үндөшкөн 1918 чылда «Сольвейг» деп балетти тур-гускан. «Макбет», «Венерия салгыжы», «Отелло», «Дон Карлос», «Кара сагыш болгаш мыкшаш» деп шилерге му-зыканы ол бижээ. Оон соң-

Борислав ПЕЧНИКОВ, (ПМА).

Давид КУГУЛЬТИНОВ.

Бүзүрээр мен

Хову черин арыг чаагай агаары.— Кончук хериг, чамалыкдыр аржаан-дыр деп Эргин черин дегемсештир чакы өйдө Эргин-келип каш-даа чораш, бүзүрээр мен.

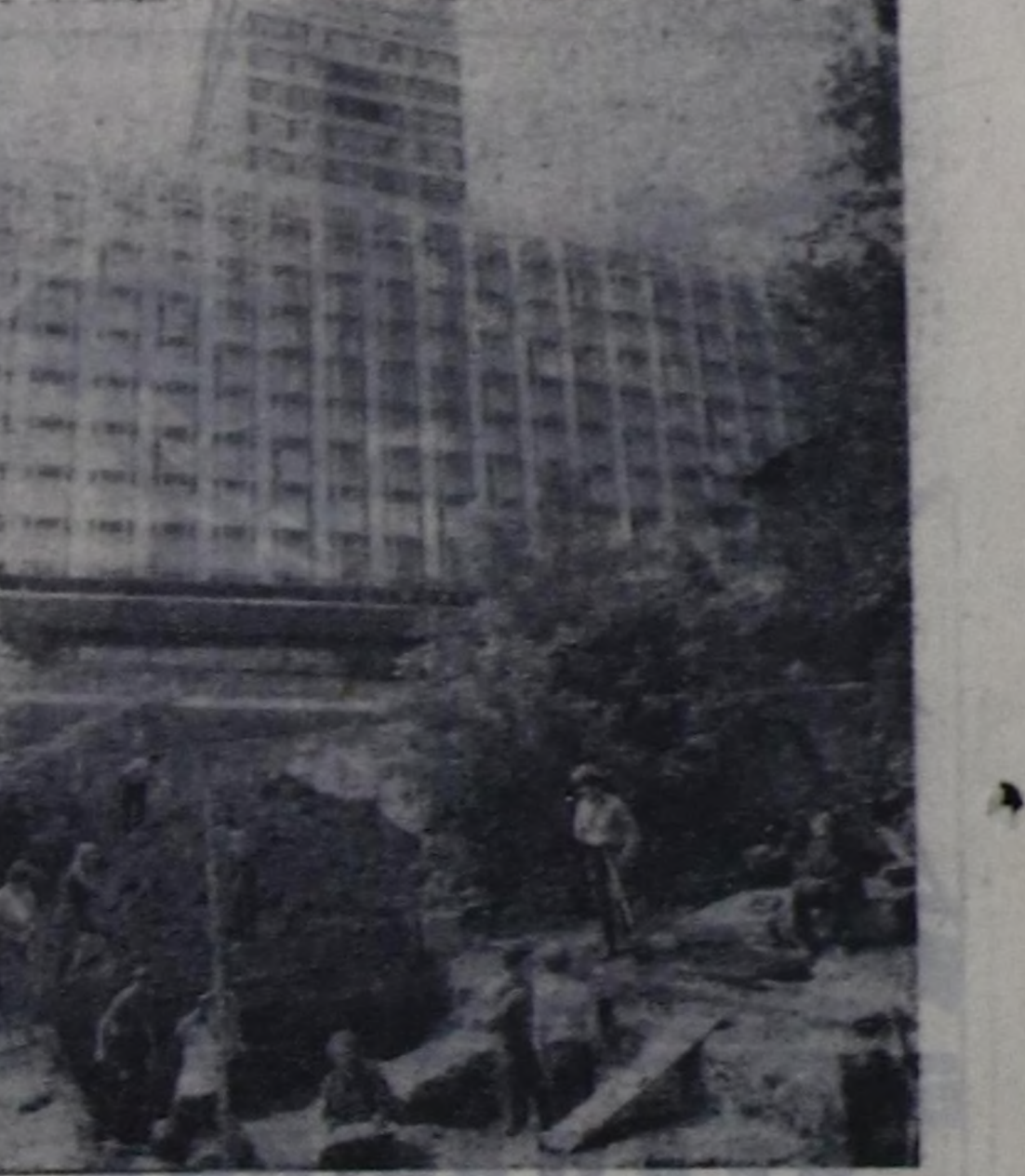
Кадыр дагыш шымшымдым арай далаш Халбактын могапшылаан үңүп келдим. Артында Элиста хоорай артып калган, Алаамда дөө могаан шынаа дагжал чыдыр...

Келергей-дир, хамык чүе танымыр-дыр! Хезим кулаң тендешинин туруп келди. Узун чинге буттарына быжыгалап, Улуг бажын незинин эминиче үстү.

Чаштан тура чакыкканын эргим чаагай Чашпанын-на ажыг чымд хайга хакты... Шаар өрү бедиктече чогуу үнмеш Чашкы шаамче эгли берген кижидир мен!

Ычанганшты, чажымда дег час-даа эки, Ырак дээр-даа арыг. Сигенин-даа чымд чаагай... Чаагай аржаан назы-харым кымырпкан, Чашпан үнген ховуува агып кирди.

Э. КЕЧИЛ-ООЛ очулдурган.

Москваның дык хөй чүс чылдарда чымып келген хөй-до-ураалын археологтук шимчээшкенин бежен чылдар дугу-зуна план бугуар чорутууну келген. Москва метрополи-тенинин аажок улуг туудаларын тургузушкуну-биле ол ажыл эгелзген. Археологтар, ССРЭ-нин Эртемгер акад-емиянын археология институтун ажалдакчыларына, Күрүненин төгүт музейинге болгаш Москва төгүтүнүң база эде тургузушкуну музейинге эркен үени өөрсиригел москвалык дузаалажы турар.

Найыскалада Күрүненин Ленин атты төөгү музейинин «Зарядье XV-XVII вектерин палатасы» дээр филалынын деискээринде чэр кызыккыны ийн чыл чоруп турар (чу-рукта).

Реставрация үзүндө XV вектин палатасынын подвалына XVI-XVII вектерин уран-шөвөр кылдылар, керамикамы, черепилалары, улуг хемчээлдиг туудулары тываган.

Хөй чылдарда чорутууну келген археологтук казымалар-нын түнелинде Москва 180 муң ажыг бурунгу чүүлдер илереттинген. Оларын эине солунуны Москва төгүтүнү болгаш реконструкциянын музейинде тургустунган «Мос-ква чүс-чүс чылдар ажылдары» деп делгелге кол чери ээ-леп турар.

СЭТА-нын фотохрониказы.

Редактор В. С. ШАРАВИН.

Телевидение

ИЮЛЬ 29-ТА БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — «Уч». 8.40 — Эр-теги гимнастика. 8.55 — До-кументалдыг фильмдер. 9.45 — «Будильник». 10.15 — «Совет Эвдленине бараан бодуп тур мен!». 11.15 — «Калыңыл». 12.00 — Кон-церт. 12.30 — Киножурнал. 12.40 — «Музыка киносу-зу». 14.15 — Уруугары ууан-чечен телефильмин ийгини сериясы. 15.25 — «Алч-чорукчулар кулу». 16.25 — Фильм-портрет. 17.00 — Бөгүн — ССРЭ-нин Шериг-Далай Флодунуң хүнү. 17.15 — Музыгалыг дамчыдыла. 18.00 — «Деле-гей папормазы». 18.40 — «Ийн гүсгар» деп чаа уран-чечен телефильм. 21.00 — «Уч». 21.35 — Фильм-кон-церт. 22.10 — Документал-дыг телефильм. 22.30 — Де-лгейин улустарын ууан чогаалдыла. 23.00 — 00.45 — Футбол ССРЭ чемпио-налы. СКА — «Спартак».

ИЙГИН ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — Эртеги гимнасти-ка. 8.20 — Концерт. 8.35 — Бугураде стадион. 9.05 — Орус чугаа. 9.35 — Концерт. 10.40 — Документалдыг телефильм. 11.00 — «Кино көрүкчүлөрүн». 11.45 — «Дир-рин амгытгар амгыдалары». 12.45 — Сутта иштирине ССРЭ маргылаады. 13.15 — Фильм-шпи. 16.00 — Концерт. 16.30 — Бистин корреспонденттеринин чу-гасам. 17.00 — Уран-чечен телефильм: «Эрес чорук». 18.05 — Документалдыг теле-фильм. 18.45 — Л. Со-болевтин уран чогаал аны-лынын дугайында дамчыды-ла. 19.35 — Концерт. 20.00 — «Тамчытыг ундар, чаш-тар». 20.15 — Концерт. 21.00 — «Уч». 21.35 — Суг хаагына чурттар аразынын маргылаады. 22.00 — 22.50 — Футбол ССРЭ чемпио-нады. «Торпедо» — «Днепр».

ИЮЛЬ 30-ДЕ БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — «Уч». 8.35 — Эртеги гимнастика. 8.55 — Футбол ду-

ИЙГИН ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — Эртеги гимнасти-ка. 8.20 — «Аалер. 8.35 — Уран-чечен фильм. 9.50 — «Будильник». 10.20 — Орус чу-гаа. 10.50 — Документалдыг фильмдер. 11.20 — Эртем бол-гаш амгыдалары. 11.50 — «Сум-барамың аялгалары». Ахизбад-тан дамчыдыла. 12.15 — Уруугары фильм. «Славия париника» (Болгария). 13.45 — Делегей болгаш аныктар. 14.20 — Мультифильм. 14.45 — «Кино көрүкчүлөрүн элери-чин». 15.30 — 15.35 — Те-лемедээлер. 18.00 — Телемедээлер.

КЫЗЫЛДАН

18.15 — Уруугары фильм. 18.45 — «Силысчыгаш». 19.05 — Киножурнал. 19.15 — «Алч-тоу». 19.45 — Телемедээлер. 19.55 — Чардалар.

МОСКВАДАН

20.00 — «Тамчытыг ундар, чаштар». 20.20 — Суг спорту-га чурттар аразынын маргыла-лаады. ГДР-ден дамчыдыла. 21.00 — «Уч». 21.35 — «Ветре-тисис у фонтан». Уран-чечен фильм. 22.50 — 23.05 — Доку-менталдыг фильм.

Кино

ИЮЛЬ 29-ТА «НАЙЫРАЛ»: Киносборник. 9.30. «Возвращение с орбиты» 11.20, 13.10, 15.00, 16.50, 18.40 (узаткан). 21.00 шактарда. «ПИОНЕР»: «Кашей бес-смертник» 9.30, 12.50, «Вели-кий ум» 11.00, 14.20, «Алиби бугет обесечено» 16.10, 18.00. «Пришло время любить» (2 сериялар) 19.50 шактарда. «ВОСТОК»: «Зеленый ост-ров» 10.00, «Блондинка за-улом» 11.30, 13.20, 15.10, 17.00 (узаткан), 20.00 (узат-кан) шактарда. «ЕНИСЕЙ»: Киносборник. 14.00. «Инспектор — разия» 15.10, 17.00 шактарда.

«ЛЕТНИЙ»: Киносборник. 11.00. «Чингизхан — Большой Змей» 12.10, 14.00, 16.00, 18.00 (узаткан) шактарда. ИЮЛЬ 30-ДЕ «НАЙЫРАЛ»: «И жизнь, и слезы, и любовь» 9.30, 11.20, 13.10, 15.00, 16.50, 18.40 (узаткан). 21.00 шактарда. «ПИОНЕР»: «Улица млад-шего сына» 9.30, 13.10, «Пре-рия» 11.20, 15.00, «Собака Баскервиль» 17.00, 18.50, 20.30 (узаткан), шактарда. «КАА-ХЕМ»: «Алиби бугет обесечено» 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 (узаткан) шактарда. «ЕНИСЕЙ»: «Зеркало трес-нуло» 18.00, 20.00 шактарда.

Редакцияның адреси:

667000 Кызыл, Шетинкин болгаш Кравченко кудумчуу бажын харымсалгалыг секретариатын 2-23-35, секретариаттын 2-23-35, партияжи амьдар болгаш улустур кидистеринин 2-31-75, пропаганда болгаш совет тургузуу кидистеринин 2-37-13, чагаа кидизинин 2-41-27, информация кидизинин 2-23-54, көдээ ажал-агы кидизинин 2-21-47, корректорларын 2-27-41, бухгалтериянын 2-12-45, солун келбейн барганда 2-32-75 телефонче долгаар.

№ 3 Телефоннары: редакторун 2-24-63, редакторун оралакчыларын 2-35-24, 2-23-54, харымсалгалыг секретариатын 2-23-35, секретариаттын 2-23-35, партияжи амьдар болгаш улустур кидистеринин 2-31-75, пропаганда болгаш совет тургузуу кидистеринин 2-37-13, чагаа кидизинин 2-41-27, информация кидизинин 2-23-54, көдээ ажал-агы кидизинин 2-21-47, корректорларын 2-27-41, бухгалтериянын 2-12-45, солун келбейн барганда 2-32-75 телефонче долгаар.

Солун пелелыда 6 катан үнер. Чамгы № 2016. ТС-01021